

Startnotitie Op weg naar de Kadernota 2026

Gemeente Bloemendaal

Januari 2025

Zaak: 1295411

Aanleiding

Vanaf 2026 laat de meerjarenraming een structureel tekort zien wat ontstaat door onder andere de gewijzigde financieringssystematiek van het Rijk en de grote investeringsopgave. Het structureel begrotingsresultaat liet bij de vaststelling van de begroting 2025 (inclusief de eerste begrotingswijziging) het volgende beeld zien:

2025	2026	2027	2028
€ 909.000	- € 1.473.000	- € 1.491.000	- € 1.047.000
Voordeel	Nadeel	Nadeel	Nadeel

Voor u ligt de Startnotitie Op weg naar de kadernota 2026 om met de raad een discussie te starten en de marsroute vast te stellen naar de kadernota. Zonder bijsturing vanuit de gemeente of extra middelen vanuit het Rijk zal de begroting vanaf 2026 niet meer structureel in evenwicht zijn. In deze notitie schetst het college op hoofdlijnen de ambities om te komen tot een sluitend begrotingsresultaat in 2026 en verder, en neemt u mee in het beoogde proces tot aan de kadernota 2026.

De raad wordt gevraagd te onderschrijven:

1. het voorgestelde te vervolgen proces;
2. de voorgestelde formulering van de uitgangspunten.

Achtergrond

Het Rijk hanteert bij de financiële verhouding Rijk-gemeenten tot nu toe de systematiek van samen trap op, samen trap af. Dit betekent dat de inkomsten van de gemeente meebewegen met de uitgaven van het Rijk. Per 2026 laat het Rijk deze systematiek los en streeft zij naar een systematiek die een betere balans brengt tussen de financiën en de bijbehorende taken (zie voor meer achtergrond: Herziening Financiële Verhouding | VNG). Door het stopzetten van de huidige systematiek en het vastzetten van het accres ontstaat er voor Bloemendaal een terugval in de gemeentefondsuitkering vanaf 2026.

Hierin zijn we niet alleen, vanaf 2026 verwachten veel gemeenten grote tekorten door afname van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De VNG heeft berekend dat gemeenten vanaf 2026 ongeveer € 3 miljard moeten inleveren.

Bloemendaal krijgt vanaf 2026 op basis van de meicirculaire 2024 per saldo € 1,1 miljoen minder uit het gemeentefonds. Daar is de extra Rijksbijdrage van de € 1 miljard dan al in verwerkt.

Begroting

De begroting dient vooraf inzichtelijk te maken waaraan geld zal worden uitgegeven (financiële informatie) en waarom (beleidsdoelen). Gedurende het jaar kan de begroting worden bijgesteld op basis van voortschrijdende inzichten.

Begrotingsbeleid werkt idealiter anticyclisch. Hiermee wordt in beginsel voorkomen dat bezuinigingen nodig zijn in economisch slechte tijden. Om die reden hecht het college er sterk aan het begrip 'begrotingsdiscipline' scherper op het netvlies te houden. Het college zou daarom verder willen gaan dan alleen het 'gat' te duiden, maar ook dit moment ook als een kans aan willen grijpen om met de raad een fundamentele discussie aan te gaan over hoe wij omgaan met onze middelen en hierin onze ambities scherp neer te zetten.

Proces naar de kadernota

Het proces naar de kadernota van 2026 is bij de vaststelling van de begroting 2025 al van start gegaan. Bij de behandeling hiervan heeft het college de raad alvast willen meenemen in de keuzes die voor ons liggen. Hierbij heeft het college u toegezegd een eerste discussie te faciliteren begin 2025.

Het college is zich bewust van het gegeven dat er nog stappen moeten worden gezet om keuzes te kunnen maken; er moet inzicht zijn in de mate beïnvloedbaarheid van de begroting. Anders gezegd waar zit ruimte om te bewegen. Het college heeft om die reden het bureau Berenschot gevraagd een zogenaamd 'interactief dashboard beïnvloedbare begroting' voor de gemeente op te stellen. Dit dashboard biedt de gemeente inzicht in de meerjarige ruimte voor de gehele begroting. Hiermee krijgt u als raad meer gevoel bij de mogelijkheden om keuzes te maken, nu en in de toekomst, en kunnen college en ambtelijke organisatie u nog beter van informatie voorzien. Uitgangspunt is onze begroting, die aan de hand van het adviesrapport beleidsvrijheid van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), geduid, geanalyseerd en gepresenteerd wordt. Dit resulteert in een eenduidig totaalbeeld van de beïnvloedbaarheid van de begroting. Ook wordt gekeken welke factoren de keuzeruimte in de begroting nog meer beïnvloeden. Denk aan kapitaallasten, contracten en bestuurlijke verplichtingen. Op die manier sluit het dashboard aan op de dagelijkse praktijk van de

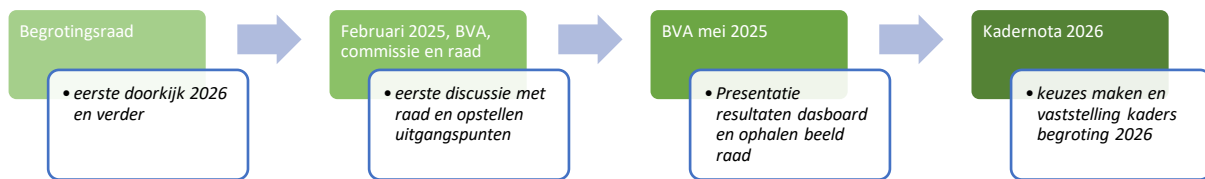

gemeente. Ook is het hiermee goed mogelijk om aan de hand van een zero based budgetting (ZBB) aanpak de begroting opnieuw op te bouwen.

In de beeldvormende avond van begin mei hopen we u de resultaten hiervan te kunnen presenteren zodat bij de behandeling van de kadernota een duidelijk beeld geschetst kan worden voor de te maken keuzes. Vooruitlopend daarop, hopen we u al in februari (cyclus 2) voor een eerste gesprek in commissie en raad op te zoeken.

Proces

In schema ziet het voorgenomen (en deels al gestart) proces er als volgt uit:

Bij de Begrotingsraad in november heeft u een eerste discussie en doorkijk gehad naar de jaren 2026 en verder. Op dit moment ligt deze notitie voor waar wij u vragen welke ambitie u ten aanzien van de begroting in het algemeen heeft. In mei voorzien we de oplevering van het zogenaamde dashboard met beïnvloedbare begrotingsruimte die het college dan graag met u zou willen doornemen. Bij de kadernota komen deze twee sporen dan tezamen, waar de raad keuzes en meer inhoudelijk richting geeft voor de opstelling van de begroting 2026.

< Het college vraagt de raad het voorgestelde proces te onderschrijven >

Ambities met elkaar bepalen

Aan de raad zal uiteindelijk bij de kadernota worden gevraagd kaders vast te stellen voor de begroting 2026. Een eerste stap is het met elkaar bepalen en vaststellen wat onze ambitie is richting de opstelling van de kadernota. Dat betekent dat we voordat we op een later moment komen te spreken over mogelijke concrete keuzes en oplossingen, we eerst nog de vraag dienen te beantwoorden welke uitgangspunten we hanteren. Door het formuleren van een ambitie vertaald in uitgangspunten weten we waaraan we straks de uitkomsten van het dashboard kunnen toetsen. De ambitie bepaalt namelijk de omvang van onze opgave. Het college stelt voor om in de komende maanden eerst de consequenties van een ambitieuze benadering in kaart te brengen: wat zijn de keuzes die we kunnen maken als we inzetten op een structureel sluitende begroting over de periode 2026-2029 zonder de lasten voor de burger te vergroten en/of de reserves structureel te belasten? Op die keuzes willen we niet voorsorteren. Maar we willen ze wel inzichtelijk maken zodat deze ten tijde van de Kadernota 2026 en met het laatste woord bij de gemeenteraad alsnog gemaakt kunnen worden. De volgende uitgangspunten worden geformuleerd:

1. We zetten in op een structureel sluitende begroting 2026-2029. Dat betekent dat de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027 t/m 2029, conform de uitgangspunten in

het BBV, structureel en reëel in evenwicht zijn. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten;

2. We houden de begroting 2026 op het niveau van 2025. Dat betekent dat autonome ontwikkelingen en de prijsindexatie binnen de bestaande middelen worden opgevangen. Gelet op het voorspelde tekort voor 2026 levert dit een extra inspanning op om binnen deze kaders een sluitende begroting 2026 te kunnen realiseren;
3. We spreken de reserves niet aan om een sluitende begroting te realiseren. Dat betekent dat een sluitende begroting gerealiseerd moet worden door het maken van keuzes waartoe het in deze startnotitie aangegeven onderzoek naar de beïnvloedbaarheid van de begroting, de bouwstenen geeft;
4. Nieuwe beleidsvoornemens kunnen worden gerealiseerd als daar bestaand beleid voor wordt ingeleverd. Kortgezegd “nieuw voor oud”.

< Het college vraagt de raad deze uitgangspunten in de aanloop naar de Kadernota te onderschrijven >